

Noen tanker omkring den tapte utpost

PETER SCHMIDT MIKKELSEN

Omslagsfoto viser danske fangstmenn foran Danmark-ekspedisjonens gamle hus, Villaen, ved Danmark havn i 1919. Boka har også flere foto fra Myggbukta, som var den norske utposten på Grønland.

Erling Selnes har, etter å ha lest den danske boka "Nordøst-Grønland 1908 - 60" (Dansk Polarcenter, august 1994, skrevet av Siriuspatruljens Peter Schmidt Mikkelsen, Rønde, Jylland.) sendt oss noen tanker om vår "tapte" utpost på Grønland.

Boka er tidligere omtalt i Svalbardposten nr. 39, den 7. oktober i år. Etter å ha lest gjennom den 408 sider tykke boka, vil jeg gi den min sterke anbefaling til alle som vil gjøre seg kjent med dette enorme arktiske området. Det er en reise gjennom dansk som norsk fangstmannshistorie, og gjennom en stormfull periode av Norges historie. Etter Unionsoppløsningen i 1905, var det nasjonale gjenreisning her til lands sterkt fremtredende. Det var da naturlig, på grunn av Norges geografiske beliggenhet, å vende blikket nordover, mot ismarkene og øyene oppunder Nordpolen. Og de fangstfolkene, som denne boka omtaler, er mange av dem kjente navn fra Svalbards fangsthistorie, både fra mellomkrigstiden og i årene etter andre verdenskrig.

Jeg husker fra mine to sesonger ved Isfjord Radio på midten av 1960-tallet at mange av oss "skårungene" undret oss over veteranenes kjærlighet og lengsel etter Nordøst-Grønland, de ble varme i snakketøyet og fjerne i blikket når dette for dem tapte landet ble tema utover kveldene og i sene nattetimer under kameratslig samvær rundt peisvarmen der ute på Kapp Linné.

Spesielt Ivar Ytrelands beretninger om hans liv som ung fangstmann for å finansiere sine NTH-studier ble levende fortalt.

Likedan Bjørn Hylén, Hans Oddvik og Knut Ødegaard fortalte om sine opplevelser og inntrykk fra sine år i Myggbukta.

Men sommeren 1959 var det definitivt slutt for all norsk aktivitet, til tross for Østgrønlandsavtalen med Danmark, ble det norske flagget firet av veteranen Søren Richter, begivenheten fotografert og forevignet av dr. Torbjørn Torkildsen. I "Polarboken" 1960 har Richter selv denne kommentaren, som røper hans vemod: "— Gamle Norge stikker skallen opp i det arktiske område. En stor del av vår kystbefolkning har sognet til Ishavet, og har fra gammelt av hentet sin livsnæring her.

Ishavet betydde mer for Norge enn for noe annet land. Hvorfor skal vi være på vikende front? Myggbukta var noe mer enn en værstasjon, den var en skanse, en utpost av største betydning for ishavs-Norge. Var det nødvendig med dette tilbaketog?"

Jeg har nylig fått vite at en av de nordmenn som sto rundt flaggstanga den 22. august 1959, Asbjørn Tøndell fra Trondheim, tok vare på dette flagget, og at det fortsatt eksisterer. Men etter at Grønlands sol og vind har bleket det, har det også blitt kjent med sol og vind utenfor Løkken i Sør-Trøndelag.

Og siden en av fangststasjonene der borte på Nordøst-Grønland, ifølge den gamle fangstmannskjempen Magne Råum, Foldersid i Nord-Trøndelag, betegnet en av de øvrige norske fangststasjonene som "Trønderheimen", er det kanskje like bra at dette flagget med spesielle historie får bli der det er. Dets eier Asbjørn Tøndell døde i 1972, og det er i dag overtatt av familien Tøndell og benyttes som hytteflagg, forhåpentligvis mindre vindpisket enn der det kom fra.

Longyearbyen, 5. 12. 1994
Erling Selnes